

סעיפים א'–ב'–ג'

דין קידושי כסף בקרקע או במחובר לקרקע

בגל העיטור – קדושי כסף בנתינת קרקע או במחובר לקרקע פסולים בגלל הקש בין גט לקדושין.
תוספות..רשב"א..ר"ן – חלקו וסברו שרק קדושי שטר הוקשו ובוזה לא מקודשת אבל לא כסף, ולכן יכול לקדש בקרקע.
בית שמואל – הלכה כר"ן וסיעתו, שאם קידש בקרקע או במחובר לקרקע מקודשת, כי כסף לא הוקש לגט.

האומר "טלי כסף קידושך מע"ג קרקע"

בית שמואל בשם רש"ד – הרי זו ספק מקודשת.
פ"ש – יש סוברים שודאי קדושין (מקנה), כי זה כמו כסף מחובר לקרקע, **ולמהרי"ל ולח"ס** אינה מקודשת.

דין לשונות שהם ודאי לשונות של קדושין

גמרא – "ת"ר: כיצד בכסף? נתן לה כסף או שוה כסף (ולומדים מעבד עברי), ואמר לה: הרי את מקודשת לי, הרי את מאורסת לי, הרי את לי לאינתו, הרי זו מקודשת. אבל היא שנתנה ואמרה היא, הריני מקודשת לך, הריני מאורסת לך, הריני לך אינתו אינה מקודשת". (קדושין ה:)
גמרא – "ת"ר: הרי את אשתי, הרי את ארוסתי, הרי קנויה לי, מקודשת. הרי את שלי, הרי את ברשותי, הרי את זקוקה לי, מקודשת... (שם ו.)
המב"ם, רא"ש – יכול ג"כ לקדש בכל לשון שמשמעותו לשון קדושין שנהוג באותו מקום, והוא שהיא מכירה בו שהוא לשון קדושין.

ר"ן, מגיד משנה – לשונות שהן ודאי לשון קדושין אם מדבר עמה על עסקי גטה וקדושיה או שאמרה שמקבלת לשם קדושין אע"פ שלא מדבר עמה על עסקי גטה וקדושיה, ודאי מקודשת. אבל אמרה שלא מכירה שאלו לשונות קדושין וגם לא דבר איתה על עסקי גטה וקדושיה, אז אינה מקודשת.
מרדכי – לאו דוקא אם מדבר עמה, אלא אפילו אם מדברים עם אחרים בפניה.
[פרושי האחרונים בשיטת הר"ן והמגיד משנה יבוארו לקמן]

רא"ש – כתב שלשונות ודאיים שהם לשם קידושין אינה יכולה לומר בהם שלא ידעה שהם לשונות קידושין, ואפילו אומרת שלא מכירה מקודשת. ורק לשונות הספקות יכולה לומר שלא מבינה וצריך לדבר עמה על עסקי קידושיה.

פ"וש הבית יוסף – **הרא"ש מסכים לר"ן ולמגיד משנה** שצריכה להבין שהיא מתקדשת, ומה שכתב שלא צריך להכיר שהלשון היא של קדושין מדבר על האיש, שכיון שהוציא מפיו לשונות אלו, חזקה שלשם קדושין הוציאם.

רא"ש ע"פ הבית שמואל – **הרא"ש מסכים לר"ן והמגיד משנה** (ע"פ הסברו את הר"ן והמגיד משנה), שבלשונות הודאיים, גם אם אומרת שלא מכירה נשאר הדבר בספק קדושין.

רא"ש ע"פ המהרי"ט, הט"ז והגר"א – **חלק על הר"ן והמגיד משנה**, וכתב שבלשונות שהן ודאי לשון קדושין וכולם מכירים בהם שהן לשון קדושין האשה מתקדשת בכל מקרה אפילו אומרת שאינה מכרת שהם לשונות של קדושין. והאיש נאמן שלא כיון לשם קדושין, כי יש לו מיגו שיכול לגרשה מיד.

נתינת כסף בלא כוונה לקדושין

גמרא – "גופא: היה מדבר עם האשה על עסקי גטה וקדושיה ונתן לה גטה וקדושיה ולא פרש: רבי יוסי: אומר דיו. רבי יהודה אומר: צריך לפרש. אמר רב יהודה אמר שמואל: [דברי רבי יוסי שדיו, מדברים] והוא שעסוקים באותו ענין [עד שעת הנתינה]. וכן אמר רבי אלעזר א"ר אושעיא: והוא שעסוקים באותו ענין.

כתנאי: רבי אומר: והוא שעסוקים באותו ענין, ר' אלעזר בר ר"ש אומר: אע"פ שאין עסוקים באותו ענין. ואי לאו דעסוקים באותו ענין מנא ידעה מאי קאמר לה? אמר אביי: מענין לענין באותו ענין (שהפסיקו לדבר על קדושין, והתחילו לדבר על צרכי זיווגם)". (שם)

ה"ף, המב"ם, רא"ש, ר"ן, רשב"א, בגל העיטור, טור – הלכה כרבי יוסי ורבי ורב יהודה אמר שמואל, שרק כשעסוקים באותו ענין מקודשת. **ולכן אם נתן לאשה כסף סתם אינה מקודשת**, אע"פ שאומר שמן הסתם כיון לקדושין אא"כ עסוקים בענייני קדושין.

והוסיף הרשב"א, שאפילו אם חזר ואמר לה אח"כ שהיא מקודשת, אינה מקודשת עד שתתן לו את הכסף במתנה גמורה ויחזור ויתן לה ויאמר לה שמקודשת בכסף זה או שיעסקו בענין הקדושין.

מרדכי בשם מהר"ם מרוטבורג – אם אין עדים שהתרתה להתקדש ושניהם מודים שהתרתה צריכה גט, ואפילו לא דיברו כלל אלא שהיה בלבו שכסף זה יהיה לקדושין והיא כיוונה בלבה לשם קדושין, הולכים אחר המחשבה.

ש"ע

1. כגמרא, כיצד מקדשים בכסף? נותן לה בפני שני עדים פרוטה או שווה פרוטה ואומר לה הרי את מקודשת לי בזה. **המ"א** – נוהגים לומר שמקודשת "כדת משה וישראל" וכן נוהגים. ונוהגים לקדש בטבעת, וזה מתיקוני הזוהר.

באר היטב בשם מהר"ם מינץ – מראה הטבעת לעדים והעדים חייבים לראות את נתינת הטבעת על האצבע ויקדש ביד ימין שלו וישים על יד ימין הכלה ובאצבע הסמוכה לאגודל ישים את הטבעת.

פת"ש בשם כרם לשלמה – יש להקפיד שלא תהיה חציצה בין הטבעת לאצבע, ולכן אם הכלה לובשת כפפות כלשהן צריכה להסירן.

קדושין במטבע שיש בו צורה : **גית שמואל ע"ג המרדכי** – אין מקדשים לכתחילה במטבע (כסף). **אבני מילואים** – המרדכי כתב זאת על דרך העיון, שמא דעתו על הצורה, אך יש הבדל בין תורת חליפין שם דעתו על הצורה לבין תורת דמים שרק רוצה את הכסף.

2. כבריינתא, שה"ה אם אמר הרי את מאורסת לי או הרי את לי לאשה. וכרמב"ם והרא"ש, שיכול לקדש בכל לשון שמשמעותה לשון קידושין ודאית באותו מקום ובלבד שהיא תבין שזה לשון קדושין.

3. כרבי יוסי ורבי וכרב יהודה אמר שמואל, שאם היה מדבר עמה על עסקי קדושה ונתן לה אפילו בשתיקה הרי זו מקודשת, כל עוד שעסוקים באותו ענין. וכ"ש אם אמר לשון קדושין אלא שאינה מבינה אותו, מכיון שעסוקים בענייני קדושין, מקודשת.

המ"א – ו"א שאפילו אם מדברים מענין לענין באותו ענין ג"כ מקודשת אם נתן בשתיקה (רשב"א), וי"א שאפילו אם מדברים לפניה זה מספיק (מרדכי).

4. כגמרא, שאם אמר לה הרי את אשתי, הרי את זקוקתי, הרי את קנויה לי, הרי את ארוסתי, הרי את שלי, הרי את לקוחתי מקודשת.

ההלכה בהבנת האשה את הלשונות הודאיים

המ"א – כר"ן והמגיד משנה, שצריכה להבין את דבריו או שידבר עמה קודם בעסקי קדושין, ואם לא דיבר לא מקודשת.

גית יוסף, חלקת מחוקק, נודע ביהודה – אם אומרת שלא הבינה ולא דיברו קודם מעסקי קדושין אינה מקודשת כלל ע"פ הר"ן והמגיד משנה (בלשונות מאורסת, את לי לאשה וכו'). אבל אם אמר לה בלשון שכל הנשים יודעות שהוא לשון קדושין, כגון "הרי את מקודשת לי", אז אפילו אם אומרת שלא הבינה אינה נאמנת.

מ"מ לחומרא נאמנת שאם קידשה אחר צריכה גט משני, אבל לשונות שלא הכל מכירים בהם שהם לשון קדושין, נאמנת לומר שלא הבינה.

ג"ת, גית שמואל – צריכה להבין גם בלשון את הרי את מקודשת לי, כי לא כל הנשים מבינות לשון הקודש. ואם אמרה שלא הבינה אינה מקודשת.

ובשאר הלשונות, אם אמרה שלא מבינה הוי ספק קדושין, שמא משקרת.

הנוב"י תמה על הבית שמואל מדוע לא נאמין לה ונשאיר אותה בספק, הרי יש לה חזקת התר.

ט"ז – תמוה, כי אלו נשמעים לשון קדושין יותר מאשר הרי את מקודשת לי! אלא הכוונה ל"כל לשון קדושין ודאי באותו מקום", והיא חייבת להבין שזה לשון קדושין, אבל הרי את מקודשת לי, הרי את מאורסת לי, הרי את לי לאשה מקודשת בכל מקרה.

האם האיש צריך להבין לשונות הקדושין שאומר

המ"א – כרא"ש ע"פ הבית יוסף, שהאיש לא נאמן לומר שלא כיון לשם קדושין. **וכן הסכים החלקת מחוקק**. ודוקא בלשונות שהן ודאיים ומוכרים

לכולם כלשונות קדושין (לעיל), אבל לשונות שניתן לפרש אחרת, גם הוא נאמן לפרשם אחרת כמו שהיא נאמנת לומר שלא הבינה.

ט"ז, גר"א – כבר בארנו לעיל שהם חולקים על הסבר הבית יוסף בדעת הרא"ש, וסוברים שדבריו מתייחסים לכך שבלשונות ודאיים האשה לא נאמנת

כלל, והאיש תמיד נאמן כמו האשה.

דין לשונות שהן ספק לשונות קדושין

גמרא – איבעיא להו: מיוחדת לי מהו? מיועדת לי מהו? עזרתי מהו? נגדתי מהו? עצורתי (לשון שנאספת עמי לביתי) מהו? צלעתי מהו? סגורתי (כמו

ויסגור בשר תחתנה) מהו? תחתי מהו? תפושתי מהו? פשוט מיהא חדא, דתניא: האומר לקוחתי, הרי זו מקודשת משום שנאמר כי יקח איש אשה...

במאי עסקינן? אילימא בשאין מדבר עמה על עסקי גטה וקדושה מנא ידעה מאי קאמר לה? ואלא במדבר עמה על עסקי גטה וקדושה, אע"ג דלא אמר לה נמי, דתנן: היה מדבר עם אשה על עסקי גטה וקדושה ונתן לה גטה וקדושה ולא פרש, רבי יוסי אומר: דין, רבי יהודה אומר: צריך לפרש, ואמר רב הונא אמר שמואל: הלכה כר' יוסי?

אמרי, לעולם במדבר עמה על עסקי גטה וקדושה ואי יהיב לה ושתיק הכי נמי, הכא במאי עסקינן דיהב לה ואמר לה בהני לישיני, וכי קמיבעי ליה: הני לישיני לקדושי קאמר לה או דלמא למלאכה קאמר לה? תיקו"י. (שם)

ה"א, מגיד משנה – מכאן משמע שבכל הלשונות הנ"ל שהן ספק לשון קדושין, אם לא היה מדבר עמה על עסקי קדושין אין כלל לחשוש בהם לקדושין.

ואם ידעה ומכירה שלשונות אלו לשום קדושין והכוונה היתה לקדושין, הרי היא מקודשת מספק, כי לשונות הללו הן ספק לשון קדושין שמא כיון

לקדושין שמא למלאכה.

לשון חרופתי

גמרא – "איבעיא להו: חרופתי מהו? ת"ש, דתניא: האומר חרופתי מקודשת, שכן ביהודה קורים לארוסה חרופה. ויהודה היא רובא דעלמא? ה"ק: האומר חרופתי מקודשת, שנאמר: והיא שפחה נחרפת לאיש. ועוד, ביהודה קורים לארוסה חרופה. ויהודה ועוד לקרא? אלא ה"ק: האומר חרופה ביהודה מקודשת, שכן ביהודה קורים לארוסה חרופה". (שם ו.)

המב"ס, הרשב"א, רא"ש – ה"ה חרופתי הוא אחד מלשונות הקדושין הודאיים בכל מקום.

מהר"ם מרוטנבורג, ר"ן – מכיון שהגמרא לא הכריעה בלשון "חרופתי" האם זה תופס בשאר מקומות שאינם יהודה, לכן היא ספק מקודשת.

אמר לה "הרי את נשואתי"

השב"א – אם אמר הרי את נשואתי ודאי שלא מקודשת, כי לא שמענו שתיקרא נשואה עד שתיבעל או עד שתכנס לחופה.

הבית יוסף תמה על זה, כי ראינו קודם שאם אומר "הרי את לי לאינתו הרי זו מקודשת", ועוד ראינו בברייתא שאם אמר "הרי את אשתי מקודשת", וסתם אשתי משמע שנשואה לו? **ולכן כתב הבית יוסף**, שאולי כוונת הרשב"א לומר שהיא **ספק מקודשת**.

ש"ע

1. אמר לה הרי את מיועדת לי, מיוחדת לי, עזרתי, נגדתי, צלעתי סגורתי, תחתית, עצורתי, תפוסתי (שהן לשונות שהגמרא הסתפקה בהן) הרי זו ספק מקודשת, וה"ה חרופתי (ר"ן), **אע"פ שמדבר עמה בעסקי קדושיה** ומגלה שאין כוונתו למלאכה ואפילו שניהם טוענים שכיוונו לקדושין, אבל אם אינו מדבר עמה על עסקי קדושיה לא חוששים ללשונות אלו כלל אפילו מספק.

חלקת מחוקק, בית שמואל – בלשונות אלו אף האיש נאמן לומר שלא כיון לשם קדושין.

המ"א

1. אמר הרי את נשואתי, י"א שלא חוששים לזה כלל (רשב"א). משמע אפילו אם דיבר בעסקי קדושין.
  - חלקת מחוקק** – חלק על הרמ"א וכתב שלרשב"א כל זה כשלא דיברו מענייני קדושין, אך אם דיברו מענייני קדושין לא גרע משתיקה ומקודשת כמו כשנתן בשתיקה.
  - בית שמואל** – הסכים לחלקת מחוקק שאם דיברו אז מקודשת, והוסיף שגם אם לא דיברו מ"מ ספק מקודשת (כהסבר הבי"י).
  2. כר"ן, שאם לא דיבר עמה על עסקי גטה וקדושיה כשאמר את לשונות אלו אבל היא ידעה שזה לשון קדושין וקיבלה לשם קדושין, מקודשת מספק.
  - בית שמואל** – מהרי"ו ומהרי"ט פסקו שכאן לא מקודשת כלל כי לא דיברו מעסקי קדושין כי העדים לא ידעו וכאילו אין עדים בדבר.
  3. כמהר"ם מרוטנבורג, שמי שאמר לאשה שנתן לה בשביל אהבה וחיבה חוששים לקדושין כמו לשון מסופקת, שמא זה כמו שאמר שתהיה אהבה וחיבה ביניהם בעתיד או שמתכוון לעבר שכבר יש ביניהם אהבה. ודין זה הוא כמו הרי את מיועדת לי או מיוחדת לי.
  4. כמרדכי בשם מהר"ם מרוטנבורג, שאם נתן לה בשתיקה והיא אומרת שקיבלה לשם קדושין ולכך כיוונו, הרי זה קדושין.
  - בית שמואל** – חלק ואמר שלא משמע כן מהפוסקים.
  - חלקת מחוקק** – הסכים שאין הלכה כך. וכתב שגם מהר"ם דיבר כשדיברו מעסקי קדושין וכשנתן אמר שזה לשם אהבה וחיבה ורק העדים לא ידעו שהתקדשו וזה הדין שספק מקודשת (כמו הדין הקודם).
  5. כרשב"א, שבכל מקרה בו לא חוששים לקדושין, אפילו אם חוזר אח"כ ואמר לה שהיא מקודשת לו, צריך לחזור ולתת לה את הכסף בתורת קדושין.
- ט"ז** – הקשה, אולי הכסף הוא כפקדון וכמקדש מוחל על הפקדון והכסף שלה ומתקדשת.
- אבני מילואים** – תרץ, כי כיון שנתן לה בסתם, זה כמותנה וכעת הכסף כבר שלה. לכן כשחוזר ומקדש צריך לתת מחדש את הכסף.

סעיף ד'

גמרא – "אמר שמואל: בקדושין נתן לה כסף ושוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת, הרי את מאורסת, הרי את לאינתו, הרי זו מקודשת. הריני אישך, הריני בעלך, הריני ארוסיך, אין כאן בית מיחוש (אין אפילו ספק קדושין)..."

א"ל רב פפא לאביי, למימרא דסבר שמואל, ידים שאין מוכיחות (כי לא אמר שמקודשת לו) הויין ידים, והתנן: האומר אהא הרי זה נזיר. והוינן בה, ודילמא אהא בתענית קאמר? ואמר שמואל והוא שיהיה נזיר עובר לפניו. טעמא דנזיר עובר לפניו, הא לאו הכי לא?

הכא במאי עסקינן? דאמר לי. אי הכי מאי קמ"ל? הני לישני בתראי קמ"ל: הכא כתיב כי יקח ולא שיקח את עצמו, והכא כתיב ושלחה, ולא שישלח את עצמו". (שם ה: ו-ו.)

בית יוסף, בשם תשובות הרשב"א ובמניחות לרמב"ן – מכאן לומדים שאם לא אמר "לי" זהו ספק קדושין. **הבית יוסף כתב שלא סומכים על תשובה זו.**

הי"ד, המב"ס, הרשב"א, ומג"ש ומג"ז משנה ובית יוסף, בשם רמב"ן ורשב"א, רא"ש, ר"ן – חלקו וכתבו שאם לא אמר "לי" אין כאן שום ידים מוכיחות כלל ואין **כאן אפילו ספק ודאי לא מקודשת** ולא צריכה אפילו גט לחומרא. ואם היה מדבר איתה על עסקי קדושיה, מקודשת כי זה מוכיח אפילו יותר מנזיר שעובר לפניו.

המ"ת – אם קידש תחלה אשה אחת קדושין גמורים ואמר לאחרת בפניה תהא מקודשת ולא אמר לי, אלו ידים מוכיחות שמתכוון לקדושין, וחוששים לקדושין אלו. **והסביר הבית יוסף**, שזה דומה לנויר שעובר לפניו והוא אומר "אהא", אלא שאינה מקודשת בודאות כי יש לחלק בין זה לנויר שעובר לפניו, כי בנויר אומר "אהא" כמו זה שעובר וכאן קידש אחרת וכאשר תהא מקודשת לא מוכחא בודאות שהוא מתכוון שהיא מקודשת לו, כי אולי רוצה לקדשה לחברו, ולכן היא ספק מקודשת וצריכה גט לחומרא.

שנ"ע

1. כגמרא, וכרא"ש והר"ן שאם אמר הרי את מקודשת ולא אמר לי, אינה מקודשת. ואם היה מדבר עמה על עסקי גטה וקדושיה מקודשת. **והדגיש החלקת מחוקק**, שזה אפילו אם שניהם מודים שהבינו שהוא מקדש אותה, מ"מ זה נקרא ידים שאינם מוכיחות **כי צריך שיאמר לשון שיוכח ממנה שקונה אותה** וכוונה לא מספיקה. ולכן גם אם קידש בשתיקה אינה מקודשת. **המ"א** – הביא את תשובת הרשב"א ובמיוחסות לרמב"ן, שיש מחמירים שספק מקודשת אך כתב שהעיקר כדעה ראשונה. **ג"ת** – פסק להחמיר למעשה. **חלקת מחוקק** – בדרכי משה הרמ"א פסק כדעת המקלים שאינה מקודשת, ולכן יש להקל. **בית שמואל** – פסק כשו"ע לסמוך על רוב הפוסקים ולהקל. אלא כתב שיש להחמיר כששניהם מודים שספק מקודשת. ואפילו לדעת המחמירים אם יש עוד רעותא או שזה ספק קדושין, מקלים. **פתחי תשובה** – למעשה יש להחמיר, ולהקל רק במקרים של רעותא או ספק קדושין כמו שאמר הבית שמואל או שיש חשש לעיגון (מהר"ם אלשקר).
2. כרמ"ה, שאם קידש אשה קדושין גמורים ואמר לאחרת בפניה תהא מקודשת, אלו הן ידים מוכיחות וחוששים לקדושין, **והיא ספק מקודשת** שמא קידש אותה לחברו.

סעיף ה'

הגב"ש

1. אם כשנתן את הטבעת אמר שהוא נותן לה אותה בתורת קדושין ולא אמר "הרי את מקודשת לי", זה דיבור שלם של קדושין, כי הזכיר שנותן לה בתורת קדושין וברור שהוא המקדש והיא המתקדשת. **השב"א** – במקרה זה הוי ספק קדושין.
2. גם אם שלח החתן אמר שנותן בתורת קדושין לשליח הכלה ג"כ מקודשת. **וכ"פ חלקת מחוקק ובית שמואל**.

מהר"י גי. רב בשם התשב"ע (רשב"א דנראו)

1. אם אמר לאב קח טבעת זו קדושין על בתך, אין בדבריו כלום.
2. צריך שיאמר לשון להבא, כגון "יהו קדושין" או "הרי הן קדושין" אבל לשון "קדושין הן" אינו כלום. **שו"ע** – פסק כריב"ש, שאם נתן את הכסף ואמר שנותן בתורת קדושין, נחשב כאילו אמר לי. **חלקת מחוקק. בית שמואל** – משמע ברשב"א ובריב"ש מדובר שבמקרה זה זהו רק ספק קדושין. **פת"ש** – מוכח מריב"ש שמקודשת לגמרי כפסק השו"ע.

אמר אני נותן לך לקידושין: מהר"ט – לא מקודשת. **השב"א** – נחשב כאומר "לי".

המ"א – כתשב"ץ, שצריך שיאמר "הרי הן קדושין" או "יהיו קדושין", אבל סתם "יהו קדושין", אינה מקודשת. **חלקת מחוקק** – צריך עיון למעשה, כי דין זה דומה להקדש, וכמו ששם אם אומר בלשון הווה מהני, כך גם כאן. **בית שמואל** – אם דיברו תחילה בעייני חו"ק יש לחשוש ומקודשת מספק אפילו בלשון הווה.

סעיף ו'

גמרא – "אמר שמואל: ... הריני אישך, הריני בעלך, הריני ארוסיך, אין כאן בית מיחוש (אין אפילו ספק קדושין)... הכא במאי עסקין: דאמר לי. אי הכי מאי קמ"ל? הני לישיני בתראי קמ"ל: הכא כתיב כי יקח ולא שיקח את עצמו, והכא כתיב ושלחה, ולא שישלח את עצמו". (שם ה: 1-).

רא"ש – בלשונות אלו כשלא אמר לי אינם כלום אפילו היה מדבר עמה על עסקי קדושין כי זה גרוע יותר מאם נתן לה בשתיקה. **הבנ"ה. ירוחם** – יש אומרים שמקודשת בודאות, ויש אומרים שמקודשת מספק. **שו"ע** – פסק את דברי שמואל, וכרא"ש שאפילו אם היה מדבר עמה על קדושין גם אינם כלום, כי לא יכול לקחת את עצמו. **בית שמואל** – רבנו ירוחם ומהר"י סגל מחמירים אם מקדש עמה על עסקי קדושיה.

דין "הרי אתה חמי"

זרכני משה בשם הגהות אלפסי, רמ"א – אם נתן כסף לאביה ואמר הרי אתה חמי ולא אמר הרי בתך מקודשת, אין זה קדושין כלל. **והוסיף הבית שמואל לפי זה**, שאפילו היו מדברים על עסקי קדושין, ג"כ אינה מקודשת כלל.

חלקת מחוקק – דחה את דברי הגהת אלפסי, כי משמע שאפילו אם מדבר עם אביה על עסקי קדושין אינה מקודשת, וזה אינו, כי כאשר אומר הריני אישך וכד', עובר על מצות התורה לקנות את האשה, אבל כאשר אומר הרי אתה חמי זה משמע כלקחת בתו, וכן כתוב בפסוק "את בתי נתתי לאיש הזה", אלא שזה דרך רמז. **ולכן צריך עיון למעשה אפילו לא דיבר עמו עסקי קדושין ושתק, וכ"ש אם דיבר, ולכן ספק מקודשת. בית שמואל בשם מהרי"ט** – אפילו אם רומז שמקדש את בתו לא מהני, כי צריך לשון ברור.

סעיפים ז' ח' ט'

גמרא – "ת"ר: כיצד בכסף? נתן לה כסף או שוה כסף, ואמר לה: הרי את מקודשת לי, הרי את מאורסת לי, הרי את לי לאינתו, הרי זו מקודשת. אבל היא שנתנה ואמרה היא, הריני מקודשת לך, הריני מאורסת לך, הריני לך לאינתו אינה מקודשת... אלא ה"ק: נתן הוא ואמר הוא פשיטא דהו קדושין, נתן הוא ואמרה היא נעשה כמי שנתנה היא ואמרה היא ולא הו קדושין. ואי בעית אימא: נתן הוא ואמר הוא מקודשת. נתנה היא ואמרה היא ספיקא היא, וחיישין מדרבנן". (קדושין ה:)

הש"י – החשש הוא שאם בא אחר וקידשה ממש צריכה גט משניהם שמא לא היו קדושי הראשון קדושין וחלו קדושי השני או שמא של ראשון היו הקדושין ואז לא של השני.

רמב"ם, סמ"ג – ספק מקודשת, וחוששים מהתורה.

רי"ף, רא"ש, ר"ן – ספק מקודשת מדרבנן, אבל כשמדברים בעסקי קדושין ודאי מקודשת כי אפילו נתן לה בשתיקה מקודשת. **וכך משמע גם מרש"י הנ"ל.**

פתחי תשובה – הנפק"מ בזה תהיה אם בא אחר וקידשה גם כשנתן הוא ואמרה היא, שאם חוששים מדרבנן שמא זה כמו נתן הוא ואמר הוא, צריכה גט משני כי גם בו שייך לגזור, אבל אם נאמר שזה ספק דאורייתא, אינה צריכה גט משני ממ"נ.

רמ"ה – כ"ש אם אמר הבעל "הן" בשעת נתינה על אמירתה שוודאי נחשבים כקדושין אפילו אין עסוקים באותו ענין, כי זה נחשב כאילו הוא אמר.

שו"ע

1. כברייתא, שאם היא נתנה לו כסף ואמרה הריני מקודשת לך, אינה מקודשת.
- הדין כשהיא אמרה והיא נתנה והוא אדם חשוב וקיבל בשתיקה:**
חלקת מחוקק – אם נתנה ואמרה והוא לא אמר כלום **והוא אדם חשוב**, נחשב כאילו נתן הוא ואמרה היא ספק מקודשת וחוששים מדרבנן.
פרישה, באר היטב – חלקו ואמרו שאפילו אם הוא אדם חשוב אינה מקודשת.
- הדין כשהיא אמרה והיא נתנה והוא אדם חשוב ודיברו מעסקי קידושין:**
בית שמואל – אם מדברים מעסקי קדושין, זה נחשב כאילו נתנה היא ואמר הוא, ולפי מה שנפסק לקמן שאם הוא אדם חשוב אז מקודשת בודאות, ה"ה כאן אע"פ שאמרה היא.
פרישה, באר היטב – משמע שאינה מקודשת אף במקרה זה.
2. כרא"ש, שאם נתן הוא ואמרה היא, אם מדבר עמה על עסקי קדושין ודאי מקודשת, ואם לא דיבר עמה על עסקי קדושיה, הרי היא ספק מקודשת כלישנא בתרא בגמרא.
3. כרמ"ה, שאם נתן הוא ואמרה היא וענה הוא הן, מקודשת אפילו לא עסוקים, כי זה כאילו הם עסוקים.
ג"ת – דוקא כשידיבר תחילה על עסקי קדושין, אבל כשלא דיברו כלל הוי ספק קדושין.
מהרש"ל, בית שמואל – **חלקו על הב"ח**, כי מה שעונה "הן" זה נחשב כאילו הם מדברים מעסקי קדושין ממש עכשיו.

נתנה היא ואמר הוא

גמרא – "בעי רבא: הילך מנה ואקדש אני לך (והוא קיבל את המנה ואמר התקדשי לי בכך) מהו? אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא: מקודשת. אמר ליה רב אשי למר זוטרא: אם כן הוה ליה נכסים שיש להם אחריות (אדם שהוקש לקרקעות) נקנים עם נכסים שאין להם אחריות ואנן איפכא תנן...? אמר ליה: מי סברת דאמרה ליה אגב, הכא באדם חשוב עסקינן (שלא רגיל לקבל מתנות) דבההיא הנאה דקא מקבל מתנה מינה גמרה ומקניא ליה נפשה". (קדושין ז.)

הש"י, רי"ף, רמב"ם, רא"ש, ר"ן – מדובר כאן שהיא נתנה לו כסף והוא אמר **הרי את מקודשת לי בהנאה זו שקבלתי ממך מתנה**, ואז אם הוא אדם חשוב מקודשת, כי יש לה הנאה שאדם חשוב קיבל ממנה מתנה. **ואם הוא אינו אדם חשוב אז אם נתנה היא ואמר הוא אינה מקודשת כלל ואפילו ספק אין.**

הר"ן הסביר את ההבדל בין נתן הוא ואמרה היא שספק מקודשת לנתנה היא ואמר הוא שאם אינו אדם חשוב אינה מקודשת כלל, שבנתן הוא ואמרה היא, כיון שבשעת הנתינה אמרה היא והוא שתק הרי זה כהסכמה לדבריה וכאילו מדבר עמה על עסקי קדושיה ונתן לה קדושין שאז קי"ל כרבי יוסי שדיו ומקודשת, ולכן י"ל שזה כמו נתן ואמר הוא, אבל כשנתנה היא ואמר הוא והוא לא אדם חשוב לא קיים כאן "כי יקח" ולכן זה אפילו לא ספק. **איך מגדירים מיהו אדם חשוב? הא"ש** – צריך חקירת חכם מי נקרא אדם שאינו חשוב כדי שנדע מתי תהיה מותרת בלא גט. משמע שסתם בני אדם הם חשובים. **השב"א** – סתם בני אדם נקראים אינם חשובים.

בה"ג – סבר שאם נתנה היא ואמר הוא, אע"פ שאינו חשוב ספק מקודשת. **הר"ן דחה את שיטת בה"ג**.

שו"ע

1. פסק כרוב הראשונים, שאם נתנה היא ואמרה לו שנותנת לו מתנה ע"מ שאתקדש לך, ואמר לה הוא שמקודשת לו בהנאה שיש לה מזה שקיבל ממנה את המתנה, אז אם הוא אדם חשוב מקודשת, כי נהנית שמקבל ממנה את המתנה.
2. **כרא"ש**, שצריך חקירת חכם מי נקרא אדם שאינו חשוב כדי להתירה בלא גט. משמע שסתם בני אדם הם חשובים וצריכה גט מספק. **ב"ת** – מחמיר כדעת בה"ג שאפילו אדם שאינו חשוב הוי ספק קדושין. **פת"ש** – כאן מדובר שנותנת לא סתם פרוטה אלא דינר חשוב, כי הנאת דבר חשוב שמה הנאה, אבל בסתם שווה פרוטה אינה מקודשת.

האם צריכה לומר "ואתקדש אני לך"

השב"א – יש להחמיר גם אם נתנה היא בסתמא והוא אמר לה התקדשי לי ושתקה, שספק מקודשת שמא ניחא לה להתקדש. **המ"א** – פסק כרשב"א, שמחמיר אפילו לא אמרה שנותנת מתנה ע"מ שתתקדש לו, אלא אפילו נתנה סתם והוא אמר הרי שתתקדש לו ושתקה, הרי היא מקודשת. **בית שמואל** – כתב שרוב הפוסקים מסכימים לזה, שמקודשת אפילו לא אמרה ע"מ שאתקדש לך.

סעיף י'

ה"פ. שו"ע – שיעור הכסף שהוא שווה פרוטה ומקדשים בו הוא משקל חצי שעורה כסף צרוף (פחות מחצי גרם כסף, היינו כמה אגורות). **חלקת מחוקק בשם סמ"ע** – אם לא ניתן לקנות עם שיעור זה כלום, כי הכל יקר צ"ע אם צריך להוסיף יותר, אחרת אולי זה קדושי ספק. **גר"א. ערוה"ש. אבני מילואים. חזו"א** – אפילו אם לא ניתן לקנות כלום מקודשת כי זו הפרוטה שהיתה בימי משה.